

Mitä nyt?

Kaupunkiseuduilla isoja odotuksia uudesta MAL-sopimuksesta

Aarno Kononen

Jyväskylä, Lahti ja Kuopio odottavat innolla yhteistyötä, jota niillä on tulevaisuudessa mahdollisuus tehdä valtion kanssa ratkaistakseen kaupunkiseutunsa maankäytön, asumisen ja liikenteen ongelmia. Kaupungeissa toivotaan, että koronaviruksen talttumisen jälkeen valtio käynnistäisi etenkin infrahankkeita. Uudet MAL-kaupungit uskovat, että sopimus valtion kanssa tiivistää myös seudun kuntien keskinäistä yhteistyötä.

Neuvottelujen käynnistämisen siunasi talouspoliittinen ministerivaliokunta kokouksessaan maaliskuun lopussa. Sopimusneuvottelut pyritään saamaan valmiiksi mahdollisimman nopeasti, kerrotaan ympäristöministeriöstä sekä liikenne- ja viestintäministeriöstä.

Muita yhteistyökumppaneita ovat työ- ja elinkeinoministeriö, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom sekä alueiden ELY-keskukset.

Kuopion seudulla odotukset uudesta kumppanuudesta ovat kovat. ”Sitä on kaivattu todella pitkään. Erityisesti toivomisen varaa on ollut eri ministeriöiden välisessä yhteistyössä”, sanoo kaupunginjohtaja Jarmo Pirhonen.

”Kuopion aseman seudun kehittäminen oli pitkään pysähdyksissä, koska ministeriöillä on ollut keskenään erilaisia intressejä. Kuitenkin kaupungilla oli pitkään tarve päästä parantamaan matkakeskusta ja rakentamaan asuntoja ja toimitiloja keskeiselle paikalle.”

Lukko aukesi vuonna 2016, kun Kuopion Portin kehittämiseen kaupungin lisäksi tuli mukaan liikennevirasto ja noin 150 miljoonan euron panostuksella rakennusliike Lapti Oy. ”Jos kolmikantaista rahoitusrakennetta ei olisi syntynyt, asematunnelin hinta olisi noussut kaksinkertaiseksi”, Pirhonen kertoo.

Kuopio odottaa nyt sopimuksen laukaisevan seuraavan ongelman eli sen, miten valtiolta saadaan muutamia miljoonia asematunnelin esteettömyyden takaaviin hisseihin, ratapihan sähköistämiseen ja automatisointiin.

Myös Jyväskylässä toivotaan MAL-sopimuksen ja valtion rahoituksen lykkäävän infrahankkeita liikkeelle.

”Kun koronavirus kurittaa, tarvitaan elvytystä. Sellaiseksi sopisi Tampereen ja Jyväskylän välisen yksiraiteisen radan perusparannus. Sitä kauttahan Keski-Suomen suurin kaupunkiseutu on yhteydessä pääkaupunkiseutuun,” perustelee Jyväskylän kaupunginhallituksen puheenjohtaja Meri Lumela.

Tavoitteena on rakentaa rataosuudelle tuplaraiteita, jotta junat pystyvät ohittamaan nykyistä sujuvammin toisensa. Lumela kertoo, että ”tämä palvelee niin matkustajia kuin tavaraliikennettä esimerkiksi Äänekoskelta. Investoinnin on arvioitu nousevan puolen miljardin euron luokkaan.”

Lahden seutu taas tähtää raideliikenteeseen tukeutuvaan joukkoliikenteeseen tulevaisuudessa. ”Tämä ei ole vain Lahden juttu, meillähän on seisake jo Nastolassa. Sopimuksen avulla voidaan saada mahdollisesti seisake myös Orimattilan Hennaan ja junayhteys Kärkölän suuntaan”, hahmottelee Lahden kaupunkikehitysjohtaja Olli Alho.

Heinola on nostanut esiin vanhan radan ottamisen käyttöön, jotta Duo-rautayhteys voisi ulottua Vierumäelle ja Heinolaan. Duo-ratayhteydestä on tehty jo ELY-keskuksen kanssa selvitys.

Tärkeää Alhon mielestä on, että MAL-sopimuskausi kestää 12 vuotta. ”Se antaa tarpeeksi pitkäjänteisen tarkastelukulman, ja siksi aseman seutuja voidaan suunnitella tiiviimmiksi.”

Uusilla MAL-kaupunkiseuduilla halutaan panostaa jatkossakin kestävästä liikkumisen lisäksi vähähiiliseen rakentamiseen ja kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon. Tavoitteena on kannustaa asukkaita liikuntaan ja ulkoiluun rakentamalla seudullisia pyöräteitä. ”Meillä verkosto maksanee kymmeniä miljoonia euroja”, arvioi Meri Lumela.

Kuopiolla on suuret suunnitelmat rakentaa Smart Savilahti -paikkaa, josta kehkeytyy tulevaisuudessa 36 000 asukkaan, opiskelijan ja työntekijän arjen ympäristö. Viimeisimpänä hankkeena sinne on syntymässä Savonia-ammattikorkeakoulun kampus, joka maksaa 74 miljoonaa euroa.

”Savilahdessa tiivistyy juuri maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen ideologia. Sinne syntyy Euroopan kiinnostavin oppimisympäristö”, Pirhonen arvioi.

Hän uumoilee, että koronavirus luo uusia tapoja tehdä etätöitä, ja toimistotilojen tarve vähenee. ”Ehkä tarvitsemme enemmän paikkoja, jotka ovat vähän kuin kuntosali, jonne voi ostaa tunnin, puolen päivän, viikon tai kuukauden sisäänpääsyn.”

Pirhonen pohtii, kuinka paljon maailma muuttuu koronaviruksen talttumisen jälkeen. ”Emme voi palata 20.1.2020 tilanteeseen emmekä päästä

takaisin turvalliseen menneisyyteen. Kun heitämme hakkua tulevaisuuteen, etäisyys ja paikka eivät olekaan se, mitä olimme ajatelleet. Siksi on hyvä, että MAL-sopimuksissa sihti on 12 vuotta eteenpäin.”

Koronaviruksen jälkeen Lahden seudulla on Olli Alhon mukaan hyvät mahdollisuudet houkutella uusia asukkaita Helsingin suunnalta.

”Tämä seutu on tasapainoinen vaihtoehto pääkaupunkiseudulla asuville. Meillä on jo tunnin juna ja kuulumme metropolin työssäkäyntialueeseen, jossa kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen kysyntä on kovaa.”

Siksi kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentaminen voisi piristyä Lahdesakin. Alho toivoo: ”Jospa mekin pääsisimme kiinni valtion käynnistysavustuksiin, joita MAL-sopimus on taannut pääkaupunkiseudulla kaupunkien vuokra-asunnoille ja asumisoikeusasunnoille jo vuosia.”

Kuopiossa ei Pirhosen mukaan unohdeta maaseutumaisiakaan alueita, jotka kuntaliitosten jälkeen ovat osa kaupunkia. ”Me nostamme esiin myös Yhdessä erilaiset- teemaa. Se tuo mahdollisuuksia valita työntekoon ja asumiseen uusia muotoja. Se vaatii muun muassa joukkoliikenteen ratkaisemiseen uusia ideoita kuten miten Kela-kydyt ja koulukuljetukset hoidetaan fiksummin.”

Kaikkia uusia MAL-kaupunkiseutuja yhdistää halu myös edistää puurakentamista, johon Sanna Marinin hallitus on luvannut avustuksia.

Kirjoittaja on Yhdyskuntasuunnittelun seuran johtokunnan jäsen.